

Aleg. 148.**S p r a w o z d a n i e**

komisji adm inistracyjnej o czynnościach V. departamentu Wydziału krajowego
za czas od 1. października 1891 po koniec grudnia 1892.

Wysoki Sejmie!

W ostatnich latach komisya sanitarna składała Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o czynnościach V. departamentu Wydziału krajowego. Ze sprawozdań komisji, rozpraw w Izbie i sprawozdań Wydziału krajowego widać jasno, że istniały dość liczne nawet różnice zapatrywań, wypowiedzenie jednak otwarte mniemań w formie życzliwej polemiki doprowadziło do porozumienia.

Wydział krajowy w miarę możności zastosował się chętnie od objawionych życzeń, o ile czas i okoliczności dozwoliły usunąć wskazane braki.

W tym stanie rzeczy komisya administracyjna nie uważa za właściwe nużyć Wysoką Izbę długim sprawozdaniem, dość skonstatować, że tok czynności jest prawidłowy, stan szpitali mimo znanego przepełnienia zadowalniająca, a w porównaniu ze stanem, w jakim kraj odebrał szpitale z opieki rządowej, nawet świetny; kontrola Wydziału krajowego zupełnie dostateczna, a w razie potrzeby tak dalece szczegółowa, że np. sam wielce szanowny SzeF departamentu w roku ubiegłym zwiedzał szpital kulparkowski aż jedenaście razy.

Z uznaniem podnieść należy najenergicniejszą działalność Wydziału krajowego w sprawie ochrony kraju przed grożącą zewsząd cholera azyatycką, zrobiono też wszystko co należało, co można było.

Wydział krajowy oświadczył c. k. Namiestnictwu, że w zasadzie koszty połączone z przeprowadzeniem asanacji i środków ochronnych celem zapobieżenia grożącemu niebezpieczeństwu epidemii pokryte być winne z c. k. skarbu państwa i na gminach zaciężać nie mogą.

Komisya dzieli najzupełniej wyrażone zdanie; gminy i obszary dworskie wykonywać mają wyłącznie środki miejscowe dla zapobieżenia rozszerzenia się zaraźliwych chorób.

C. k. Rząd wezwał Wydział krajowy, aby na niezamożne gminy dotowane z funduszu 50.000 zł. przez Wysoki Sejm uchwalonego, wkładał obowiązek utrzymywania i po wygaśnięciu cholery stałych szpitali epidemicznych; wezwaniu temu Wydział krajowy nie uczynił zadość, gdyż bez zezwolenia Wysokiego Sejmu niema kompetencji wkładnia na gminy nowych ciężarów.

Wielkie nieporządki w szpitalu w Krakowie usunięto, komisye sejmowe wytykały słusznie w sprawozdaniach zbyt wielkie w szpitalu tym wydatki, wykrycia nieprawidłowości dokonał ostatecznie wysłany przez Wydział krajowy urzędnik administracyjny, nie doszła bowiem w pierw niestety żadna relacya od czynników do tego w pierwszym rządzie powołanych, ani od Komitetu administracyjnego.

W szpitalach prowincjonalnych postęp, w kilku wprowadzono usługę zakonną, wszędzie rezultaty naturalnie jak najlepsze. W pewnym pojedynczym wypadku Wydział krajowy zezwolił na sprowadzenie Sióstr miłosierdzia pod warunkiem, żeby zmiana ta nie wpłynęła na konieczność podwyższenia taksy leczenia. Komisya bardzo wysoko ceni oszczędność, jednak w tej kwestyi jasno zaznacza, że tak gorąco pragnie zaprowadzenia usługi zakonnej w szpitalach, iż zachęca Wydział krajowy do zezwalania na znaczne nawet jednorazowe wydatki, tem bardziej, iż wprowadzenie zakonnice do szpitala w ostatecznym rezultacie to zawsze oszczędność. Zdaniem komisyi jest obowiązkiem kraju dbać, z wysiłkiem nawet, o moralność w szpitalach, dawniejszy typ, ginący już na szczęście, szpitali w których gospodarował wstrętny często liwerant, nie był chlubą naszą. Komisya wyraża nadzieję, że Wydział krajowy wszystkich użyje przysługujących mu środków, by w każdym szpitalu były zakonnice.

W corocznych sprawozdaniach w tym kierunku Komisya pragnie wyczytać szczegółowo, co podjęto i co uzyskano.

W szpitalach prowincjonalnych płótno krajowe niestety nie okazało się dość trwałem, w tym roku jednak pan inspektor szpitali zdołał dostać lepszy towar. Koce kupują obecnie wszystkie szpitale za granicą — po 6 zł. 50 ct. można w kraju nabywać i dobre i ładne.

Sprawozdanie Wydziału krajowego obejmuje czas pięciu kwartałów, na przyszłość dla jednostajności Komisya sądzi, że lepszymby było, aby obejmowało rok tylko jeden, stałoby się to łatwiej mogło, że obecne wyczerpuje cały rok 1892, choć jeżeli utrwali się zwolnywanie Sejmu w grudniu, może właśnie dawniejszy zwyczaj ukaże się najodpowiedniejszym; dawniej sprawozdania były za czas od 1 lipca po koniec czerwca.

Do sprawozdania dołączył Wydział krajowy jako osobną broszurę sprawozdania lekarzy ze wszystkich szpitali za rok 1892. Nowość to pożądana. Wydatek paruset złotych na rocznik opłaci się sowiecie, szczególnie, gdy na przyszłość wszystkie sprawozdania będą szczegółowe.

Gdy już o sprawozdaniu samem mowa, zaznaczyć wypada, że Komisya nie ma przeciw temu, by w sprawozdaniu dla Sejmu Wydział krajowy zamieszczał obszernie sprawozdania składane przez pana inspektora, jednak kiedy już ulegały skracaniu, może lepiejby było opisać i szerokie wywody o szpitalu w Śniatynie, których zapewne Wydział krajowy nie podziela, a więcej jeszcze pierwsze wiersze ze sprawozdania o szpitalu w Zaleszczykach.

Wydatki na cele zdrowia publicznego w roku 1891 doszły niemal do miliona złotych a. w. niewątpliwie to bardzo dużo na kraj nasz, Wydział krajowy niejednokrotnie poważnie zastanawia się nad oszczędnością, c. k. Rząd jednak z tytułu zwierzchniego prawa nadzoru stawia często wygórowane wymagania, szczególnie w ostatnich czasach przy zamierzonych budowach i urządzeniach szpitali. Komisya wyraża nadzieję, że Wydział krajowy starać się będzie, by wydatki nie rosły nad miarę, a nadto poczyni kroki, aby Rząd centralny w uznaniu wyjątkowego położenia kraju naszego i w konsekwencyi zwiększonych pod względem sanitarnym wymagań bardzo znacznie powiększał z funduszków państwowych łożone kwoty na cele sanitarne w Galicyi i znaczniejsze żądania popierał osobnemi subwencjami.

Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie z czynności V departamentu Wydziału krajowego za czas od 1. października 1891 po koniec grudnia 1892.

We Lwowie, dnia 3. maja 1893.

Przewodniczący:

Ziemiałkowski w. r.

Sprawozdawca:

Trzeciecki w. r.